

Отже, мобільні технології виступають каталізатором сталого розвитку агропідприємств, поєднуючи економічну ефективність з екологічними та соціальними перевагами.

Список використаної джерел

1. Helme P. Under bombardment, Ukrainian agriculture goes high-tech. Euromaidan Press. 2025. 3 жовтня. URL: <https://euromaidanpress.com/2025/10/03/ukraine-agriculture-digitization-war/>.
2. Терещенко Л. Технології моделювання управлінських інформаційних систем в системі менеджменту підприємства. Економіка та суспільство. 2021. № 27. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-27-55>
3. Чуєнко В. Ефективність цифровізації в агропромисловому комплексі. Вісник Хмельницького національного університету. Технічні науки. 2023. № 6 (329). С. 354–357. DOI: <https://www.doi.org/10.31891/2307-5732-2023-329-6-354-357>
4. Ярощук Р. Вплив цифрових технологій на підвищення ефективності аграрного виробництва. Економіка та суспільство. 2024. (68). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-68-58>

*Науковий керівник – Горобченко О.А.
канд. екон. наук, доцент кафедри економіки підприємств
Миколаївський національний аграрний університет*

МІГРАЦІЙНА ПОЛІТИКА ТА «ЧОРНИЙ РИНОК» ПРАЦІ

**Щерба А.М.,
ЗВО спеціальності 073 Менеджмент
Миколаївський національний аграрний університет**

У сучасних умовах глобалізації питання міжнародної трудової міграції є неабияк актуальним. Індустріальні держави з розвинутою економікою потребують додаткової робочої сили, оскільки внутрішні трудові ресурси вже не здатні забезпечити усі потреби ринку праці. Це пов'язано з демографічним

старінням населення, зростанням рівня освіти та небажанням місцевих громадян працювати на погано оплачуваних посадах. Саме тому країни Західної Європи, Північної Америки та деякі держави Азії активно залучають трудових мігрантів із менш розвинених регіонів світу.

Поряд з офіційною трудовою міграцією, існує й неофіційна форма працевлаштування, яку часто іменують "тіньовим сектором" зайнятості. Вона охоплює робітників, які працюють без належного оформлення, не сплачуючи податків та внесків до фондів соціального страхування. У переважній більшості випадків, такі працівники не мають доступу до своїх законних прав, гарантій безпеки, соціальної підтримки та медичного обслуговування. Це породжує серйозні соціально-економічні виклики для самих мігрантів, разом з країною, де вони здійснюють свою діяльність

Міграційна політика має значний вплив на формування "чорного ринку" праці. Розвинені країни у своїй більшості прагнуть контролювати трудову міграцію, пускають в хід таку діяльність, як забезпечення можливостей працевлаштування для сезонних працівників, нагляд за залученням фахівців за професіями та організація міжнародної трудової міграції шляхом відповідних програм, квот та угод. Щоб краще це зрозуміти, можна розглянути програми Європейського Союзу, які надають можливість працівникам зі Східної Європи легально працювати протягом обмеженого терміну в окремих секторах економіки.

Незважаючи на те що ніби все чітко розплановано і підпорядковано, нелегальна зайнятість залишається серйозною проблемою. На заваді стають бюрократія, складні процедури оформлення, мовний бар'єр та прагнення роботодавців до мінімізації витрат на оплату праці являються тінними реаліями. Результат зовсім не тішить величезною кількістю мігрантів вимушених працювати неофіційно, наражаючи себе на ризики. Це, в свою чергу, веде до тінізації економіки, втрачаються податкові надходження та зростає соціальна нестабільність.

Можна зрозуміти, що повністю викоринити «чорний ринок» праці неможливо лише адміністративними методами, про що говорять і науковці. Варто взяти до уваги, що комплексний підхід, який поєднує посилення контролю за дотриманням законодавства, спрощення процедур легалізації мігрантів, підвищення їх обізнаності про права та можливості офіційного працевлаштування приведуть до певної ясності у вирішенні цієї проблеми. Не менш впливовим фактором є створення сприятливих умов для того щоб іноземні працівники могли вступити у приймаючі суспільства. Треба забезпечити доступ до життєво необхідних «благ» пов'язаних із правами у сфері освіти, медицини, соціальних послуг, а також боротьба з дискримінацією та ксенофобією. До речі, психологічний чинник представляє собою своєрідну «смугу перешкод» в міграційній проблемі «чорного ринку».

Таким чином, для того щоб політика міграції індустріальних держав була ефективною, вона має поєднувати економічні інтереси з принципами людяності. Країни, що показали себе зацікавленими у кваліфікації своїх кадрів, повинні гарантувати дотримання прав людини для всіх працівників, незалежно від їхнього статусу. Вони мають надати доступні правила, розширити можливості для законної міграції та забезпечити соціальний діалог між державою, роботодавцями та працівниками. І це, однозначно, сприятиме зниженню масштабів нелегальної зайнятості.

У підсумку можна зазначити, що міграційна політика індустріальних країн завжди є одним із ключових інструментів регулювання ринку праці. Гнучкість має бути її невід'ємною частиною. Неможливо оминати орієнтацію на економічні потреби країни, що ніби й зацікавлені у проблемах людей, проте зазвичай є надто прагматичними. Зменшення «чорного ринку» праці можливе лише за умов, коли враховано співпрацю держави, міжнародних організацій та громадянського суспільства, а також реальної зацікавленості влади. Тож легалізувавши трудову міграцію, захистивши права працівників та розвиваючи програми інтеграції, можливо рухатися у напрямках, що дозволять забезпечити стабільний і збалансований розвиток сучасного ринку праці.

Список використаних джерел

1. Добрава, Т.Г. Трудова міграція громадян України. Економіка і суспільство, (17), 70–80. 2018. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/17_ukr/70.pdf
2. Фединак, Г.С. Правові підстави виконання роботи іноземцями в Україні: проблема неформальної зайнятості і трудової міграції. Право і регіони, (3), 10–20. 2018. URL: <https://pd.onu.edu.ua/article/view/149587>
3. International Labour Organization. ILO and international labour migration. 2022. URL: <https://www.ilo.org/media/275161/download>

*Науковий керівник – Табацкова Г.В.,
канд. екон. наук, доцент кафедри економіки підприємств
Миколаївський національний аграрний університет*

ІННОВАЦІЙНІ МОДЕЛІ УПРАВЛІННЯ РЕСУРСАМИ АГРОПІДПРИЄМСТВА В ПІСЛЯКРИЗОВИЙ ПЕРІОД

Янковська Ю.В.

ЗВО спеціальності 073 Менеджмент

Миколаївський національний аграрний університет

Мартинюк В.П.

**аспірант другого року навчання спеціальності «Економіка»,
Миколаївський національний аграрний університет**

Під впливом глобальних кризових процесів агропідприємства зазнають значних труднощів у раціональному використанні наявних ресурсів. Традиційні системи управління ресурсним потенціалом виявляються недостатньо гнучкими й не забезпечують адаптації до нових економічних реалій. У післякризовий період особливої актуальності набуває впровадження інноваційних моделей управління, які здатні підвищити продуктивність, економічну стійкість і конкурентоспроможність аграрних підприємств.

Аграрний сектор є одним із провідних чинників економічного розвитку України, формуючи продовольчу безпеку та експортний потенціал держави. Проте наслідки воєнних дій, кліматичні зміни, порушення логістичних ланцюгів